

Skrot, skam og lysende insekter

Jens H. Petersen – en introduktion

Fotografiet har fra tidligste tid været elsket og hadet for samme egenskab: at være et så føjeligt redskab. Således var 1800-tallets videnskabsmænd hurtigt ude. De tilegnede sig de nødvendige fotografiske kundskaber og rettede kameraet snart mod månen, snart mod Egyptens pyramider, snart mod „de vilde“, snart mod de sindssyge, og lagde hermed alen til deres egen anseelse indenfor astronomi, arkæologi, etnografi og medicin. Men også en del billedkunstnere var interesserede og udskiftede miniature-maleriet med portrætfotografiet, eller staffeliet med panoramakameraet. For de bedste af dem åbnede fotografiet også for en ny erkendelse: at kameraet ikke bare gengav det forhåndenværende, men også så ting, der ellers ikke lod sig se med det blotte øje.is found

Denne begrundelse er basal for mange fotografer den dag i dag. At den i udpræget grad også er det for Jens H. Petersen har sin særlige begrundelse i, at han af uddannelse er biolog og som sådan har faglig tilgang til en underverden af skjult liv, som myldrer under fødderne på os, eller flyder i vandet, eller svæver i luften – liv, som i gamle dage var at betragte via mikroskopet, men som i dag kan indfanges og „fryses“ ved hjælp af makro- eller mikro-fotografering.

Denne faglige indfaldsvinkel udgør en konstituerende del af Jens H. Petersens værk og er en af årsagerne til, at man kigger forgæves efter mennesker i hans univers: Intet portræt, ingen kropslig-fysisk tilstedeværelse. Og alligevel vejer mennesker tungt, for deres spor er fastholdt - ikke bare registreret og dokumenteret, men også læst, så det næsten gør ondt. I „Affald“, der udgør første del af tetralogien med det bæredygtige navn, „Balancer“, er vi oppe i fuld menneskelig skala, 1:1. Vi besøger en skibs-kirkegård, men bliver gennem JHPs objektiv holdt fast i halvnære kameraindstillinger, der går dissekerende på opdagelse i skibets skrog, når det fra sin

funktionelle form nedbrydes til affald og genbrugsmateriale. Vi følger sår-randene, når svejseflammen har ædt sig igennem jernkroppen og åbner for udsigten til den blå himmel gennem tilsvarende huller på den anden side af skroget. Som oftest fylder fotografen skyggerne med flash-lys, så dybdeillusionen forsvinder og fotografiet bliver fladt som en abstrakt komposition på et lærred. „Affald“s fragmenter bliver til form og lægger dermed også en ekstra dimension til begrebet balance: på den ene side et stykke afdanket teknologi, på den anden side skrot med et skabende potentiale - forfald og vækst i gensidig afhængighed.

Temaet går igen i det 2. afsnit af „Balancer“, der kaldes „Åben dør“. Titlen hentyder til den lokalitet, som er seriens faste tilholdssted og afsæt: en forfalden pumpestation, der vender sine åbne vinduesrammer ud mod det sommerfrodige djurslandske landskab, der med sine græsmarker, blomster og gyvelbuske kontrasterer den askeblege hytte, der synes på vej til at opløses og blive til støv. Fremgangsmåden er som i „Affald“, at flash'en brændes af i de nærstående vægge, som fremtræder med en overjordisk lyshed i pastelnuancer af blegblåt, lyslilla og hvidgult og tilbagekaster samme lysmængde som landskabet udenfor. At ligevægten i luminans følges op af en dybdeskarphed, som tegner interiørets planker og lasede rockwoolbats med samme præcision som de udendørs strå og sten, giver endnu engang vægt til balance-temaet og markerer at naturen ude snart rykker ind og besætter naturen inde.

Med 3. afsnit, „Skumring“, er vi rykket helt udenfor, ud til græsser, urter og buske, der afbildes i close up. Optagelsesvinklen er lav, så de spinkle silhuetter rejser sig graciøst mod aftenhimlen. Men hvor silhuetter normalt tegner sorte konturer, strækker strå, aks og blade sig her spøgelsesagtigt hvide op i rummet og den blå time. At JHP på ny har aktiveret flash'en er givet. Men planterne og stedet er valgt, fordi også her har mennesker sat deres spor, nemlig ved at grave kalk, og det er dette fine hvide støv, som har forvandlet de

velkendte vækster til noget fra eventyrets overdrev, til sølv-filigran, isblomster, benhvide vækster - associationerne er mange og kan, i balancens navn, godt give tasmørket eskatologisk værdi og antyde påstande om vores menneskelige hittepåsomhed som gartnere i en selvskabt dødens have.

I „Natteliv“, det afsluttende 4. afsnit, angiver titlen at natten har sænket sig. Vi er indgået i mørket sammen med fotografen - ikke et uigennemtrængeligt og truende mulm, men et dunkelblåt univers af himmellys, spejlinger, vandplanter og flydende og svævende insekter. Flash'en er i brug, men ikke anmassende. Tværtimod fortæller de respektfulde billeder, at vi opholder os i ferskvandsdammens grødefulde økosystem på insekternes betingelser. De har følehorn, stikkebrod og lodne vinger og normalt tværer vi dem ud med en sammenrullet avis. Men her, i deres eget fugtigheds palads, er de repræsentanter for årmillioners glemte sammenhæng og skønhed – og fotografen, der plasker i overfladen med sit Nikon, en forsinket efterkommer af den blå fisk. Sådan, så overraskende, men ganske uden sentimentalitet, klinger billedsuiten ud med en løfterig antydning af, at den store eros lidt endnu kan holde menneskers blinde erobringstogt i balance.

Med Jens H. Petersens seneste serie, „Life in a Negative Space“ fra 2010, går vi fra farvefotografiet over i en sort/hvid verden af tilsyneladende ren naturvidenskab: præparater på stribe - amøber, bakteriekulturer, kræftceller . . . Eller hvor er vi henne? Sender JHP hilsener til store fotografer fra det forrige århundrede, fotografer, der nærstuderede naturens vidundere, som tyske German Aenne Blossfeldt med planterne? Eller Biermann med mineralerne? Hverken eller . . . Som så ofte før i mediets historie er det fotografiets illusionspotentiale, der er taget i anvendelse. Fotografen stikker os blår i øjnene – det ligner, men det er ikke. Afsæt for den visuelt varierede serie af små skællede og piggede væsener er naturligvis videnskabsmandens normale arbejde med de skjulte verdener, som mikroskopet giver adgang til. Men her må

selv fagkollegerne give fortabt, for det er fiktion. Skriv fiction og sæt „science“ foran, og du står med den inspiration, som fotografen selv anfører: sf-forfattere som amerikanske Ursula Le Guin og østrigske Herbert W. Franke, som begge har videnskaben med i filosofien og filosofien med i forfatterskabet. Når vi betragter billedernes amorfe, asymmetriske mønstre og fantasiskabende lysschatteringer, så rejser vi med fotografen ind i en tænkt fremtidsverden, hvor vi kun sjældent kommer med dansk fotografi. Alene det er rejsen værd. Men selv hos den uindviede betragter murrer der også en slags uro over, hvad det dog er, vi ser, og hvad vi kan, ikke bare med photoshop, men også på celleplan. Den kløen i samvittigheden er, tror jeg, alvoren midt i fotografens leg . . .

At Jens H. Petersen som fotograf ikke er sådan at sætte på formel, ses af den serie, han har valgt at afslutte sin præsentation med: „Skam“ (2010). Over et flimrende landskab af fjernøstlige bjergkæder og grave med arabiske skrifttegn i seriel opdeling er påført grafiske tegn i stærke farver: koralrøde V'er, grønne O'er og sorte kors på hver sin panoramiske del af triptykon'et. Værket har en pamfletagtig funktion som budbringer til en lille fredselskende nation om at vi nu kan hakke 30 røde V'er af for antallet af dræbte soldater, mens antallet af sorte kors er voksende og mylderet af grønne bøssemundinger uoverskueligt . . . Man kunne mistænke, at vitalisten JHP, der taler om „Skam“ som „a work in progress“, håber inderligt på det modsatte . . .

Finn Thrane

tidligere direktør for Museet for Fotokunst